

friheden forkynde, hvilket vil sige en Emancipation af den Enkelte fra Alt det, der constituerer Kirken, altsaa fra hele Beskjendelsen og fra alle Bærebegreber, saa at Enhver kan følge sit eget Hoved. Dette har Enhver efter Danmarks Riges Grundlov ganske vist Ret til, men, vel at mærke, Ret til udenfor Kirken, ikke indenfor Kirken; det er en enorm Forskjel. Der skal et meget stærkt Slag til for at knuse en Hjernestål udenfra; men, for at opløse den indenfra, behøver man kun at fylde den med Orter og at komme lidt Vand i den; saa opløser den sig af sig selv. Der er en meget stor Forskjel paa, om de dissenterende og de hæretiske Anskuelser træde op selvstændigt ligeoverfor Kirken — det kan maastee virke i høi Grad vækkende og styrkende paa den —, eller om de træde op indenfor Folkekirken; thi der kunne de ikke gjøre Andet end underminere det hele Sammenhold og medføre Anarchi.

Jeg troer altsaa, at vi ville gjøre den hele folkekirkelige Udvikling den bedste Tjeneste ved at afvise disse jevnligt gjentagne Forsøg, — nei, jeg mener ikke just ved at afvise dem, med ved at gjøre Modstand imod, at de uden Nødvendighed finde deres Fyldestgjørelse gennem Rigsdagen, og ved derimod at henvise dem til det rette Forum, hvilken Ordning man nu saa end i saa Henseende maatte træffe. Men er dette nu klart i og for sig, saa forekommer det mig at være endnu tydeligere efter den Stilling, som den høitærede Kirke- og Underviisningsminister med Hensyn til hele denne Sags Ordning har indtaget. — Jeg kan om dette Punkt i det Hele væsentligt slutte mig til, hvad den første ærede Taler (Liebe) allerede har ytret. Den første Hoveddeel af den ærede Ministers Motiver til Lovforslaget forekommer mig ikke blot smukt og kyndigt udtrykt, men ogsaa sand og klar i Tanken; men jeg kan ikke sige Andet end, at jeg har Medlidenskab med en saa ubmærket Bogiker, naar jeg tænker paa, at det er den samme, som har skrevet den Deel af Motiverne, som angaaer Forslaget om fra den paa-tænkte Kirkecommissions Behandling forlods at undtage det Spørgsmaal, som staaer først paa Dagsordenen, og det skjøndt han selv med fuldkommen Ret har sagt, at det Enkelte maa sees

i det Heles Lys og først kan finde sin Afgjørelse, naar man ser, hvad der staaer ved Siden af, seer det med dets Maal og Begrændsning, kort sagt, som Deel af et Hele. Det vilde være Uret baade mod den høitærede Minister og mig selv og imod Thinget, om jeg vilde forsøge paa at gjenneingaae denne Deel af den ærede Ministers Motiver. Den første Deel af Motiverne er god og staaer paa sine egne Been; den sidste Deel af dem kan ethvert Barn plukke til Charpi. Jeg opfatter denne Deel af Motiverne saaledes, at den høitærede Minister egentlig dermed vil sige til os, at vi ikke gjøre os noget Begreb om, hvor vanskeligt det er at have med disse Menneker at gjøre, at han er bange for, at han ikke faaer sin Commission, naar han ikke kan staae dem denne her foreslaaede lille Bid, og at han derfor beder os om for Guds Kjærligheds Skyld dog ikke at nægte ham, hvad han saaledes anseer for nødvendigt for at kunne faae et heelt eller et halvt Aars Frist til alvorligt at kunne tage fat paa hele Sagen. Herved komme vi altsaa ind paa den politiske Side af Sagen. Det er netop Ulykken ved at indbringe kirkelige Sager for en politisk Forsamling, at det er umuligt at holde politiske Hensyn og Betragtninger udenfor. Hvilken Indflydelse jeg nu vil lade disse Hensyn faae paa min Afstemning, vil jeg lade afhænge af, hvilket Indhold Lovforslaget faaer under dets videre Behandling, og af hvorledes Sagen i det Hele senere stiller sig, og det vil jeg altsaa i alt Fald først afgjøre, naar der bliver Spørgsmaal om Lovforslagets endelige Vedtagelse. Naar jeg derimod for et Dieblit friggjør mig for alle politiske Hensyn og Betragtninger og kun, saavidt jeg formaaer det, seer paa Folkekirkens Interesser og Fremtid, saa kan jeg ikke see Andet, end at dette Forslag maa forkastes.

Forchhammer: Det er overmaade vanskeligt at skulle tage Ordet efter det glimrende Foredrag, som vi nys hørte af det ærede Abo Hjøbenhavnske Medlem (Vehmann); jeg føler godt, hvor vanskeligt det vil være for mig at følge ham paa hans høie og begejstrede Flugt, og hvor vanskeligt det vil være ovenpaa et saadant Foredrag at lede det høie Thing lidt nedad